

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Evy Šonkové a soudkyň JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Sylvy Šiškeové v právní věci žalobkyně: **a) U. A.**, a žalobce **b) nezl. D. A.**, zastoupený žalobkyní a) jako zákonnou zástupkyní, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 9. 2022, č. j. OAM-659/ZA-ZA11-D02-2022, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 14. 12. 2022, č. j. 22 Az 33/2022-54,

t a k t o :

- I. Kasační stížnosti **se nepřiznává** odkladný účinek.
- II. Návrh žalobců na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá**.
- III. Soud **v y z ý v á** žalobce, aby **ve lhůtě jednoho týdne** ode dne doručení tohoto usnesení předložili plnou moc udělenou advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti nebo doklad o vysokoškolském právnickém vzdělání žalobkyně a) vyžadovaném pro výkon advokacie.

O d ů v o d n ě n í :

I. Posouzení návrhu na přiznání odkladného účinku

[1] Nejvyššímu správnímu soudu byla dne 6. 2. 2023 doručena kasační stížnost žalobců [dále „stěžovatelka a)“, „stěžovatel b)“ nebo souhrnně „stěžovatelé“], kterou brojí proti v záhlaví označenému rozsudku Krajského soudu v Brně. Tímto rozsudkem byla zamítnuta jejich žaloba proti v záhlaví uvedenému rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zastaveno řízení o jejich žádosti o mezinárodní ochranu podle § 25 písm. i) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (zákon o azylu), protože žádost byla nepřijatelná podle § 10a odst. 1 písm. b) zákona o azylu. Státem příslušným k posouzení jejich žádosti o mezinárodní ochranu je totiž dle čl. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. 6. 2013 (nařízení Dublin III) Itálie.

[2] Stěžovatelé (matka s nezletilým synem) v žádosti o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti uvedli, že nepřiznáním odkladného účinku by bylo fakticky vykonatelné

přemístění, které je však meritem kasační stížnosti. Stěžovatelé by byli nuceni vycestovat do Itálie, čímž by byly porušeny principy stanovené v preambuli nařízení Dublin III. Tím by jim vznikla nepoměrně větší (vážná) újma, než jaká by vznikla přiznáním odkladného účinku.

[3] Žalovaný ve svém vyjádření k návrhu na přiznání odkladného účinku uvedl, že s návrhem stěžovatelů nesouhlasí, neboť jim v Itálii nehrozí vážná újma.

[4] Nejvyšší správní soud posoudil návrh na přiznání odkladného účinku a dospěl k závěru, že podmínky pro vyhovění tomuto návrhu podle § 73 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) ve spojení s § 107 odst. 1 s. ř. s. nejsou splněny.

[5] Podle § 107 s. ř. s. *„kasační stížnost nemá odkladný účinek; Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat. Ustanovení § 73 odst. 2 až 5 se užíje přiměřeně.“*

[6] Podle § 73 odst. 2 s. ř. s. *„soud na návrh žalobce po vyjádření žalovaného usnesením přizná žalobě odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem.“*

[7] Z citovaných ustanovení vyplývá, že možnost přiznání odkladného účinku kasační stížnosti je ve smyslu § 73 odst. 2 s. ř. s. podmíněna kumulativním naplněním dvou objektivních podmínek: 1) výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí by znamenaly pro stěžovatele nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a 2) přiznání odkladného účinku kasační stížnosti nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem. Odkladný účinek má charakter institutu mimořádného, vyhrazeného pro ojedinělé případy; je koncipován jako *dočasná procesní ochrana stěžovatele jako účastníka řízení* před okamžitým výkonem pro něj nepříznivého soudního, resp. správního rozhodnutí (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2015, č. j. 6 Azs 163/2015-38).

[8] Nejvyšší správní soud již dříve judikoval, že povinnost tvrdit a prokázat vznik újmy má stěžovatel (např. usnesení ze dne 29. 2. 2012, č. j. 1 As 27/2012-32). Od stěžovatele, který žádá o přiznání odkladného účinku, se tak především očekává dostatečně konkrétní a individualizované tvrzení o tom, že mu v důsledku napadeného rozhodnutí vznikne nepoměrně větší újma než jiným osobám, vysvětlení, v čem tato újma spočívá, a uvedení jejího rozsahu. Vylíčení podstatných skutečností o nepoměrně větší újmě musí svědčit o tom, že negativní následek, jehož se stěžovatel v souvislosti s rozhodnutím žalovaného obává, by pro něj byl zásadním zásahem. Kromě výše uvedeného tíží stěžovatele též důkazní břemeno k uplatněným tvrzením. Unesení tohoto důkazního břemena po stěžovateli vyžaduje, aby tvrzení, kterými odůvodňuje návrh na přiznání odkladného účinku, také řádně doložil (např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 9. 2015, č. j. 2 As 218/2015-50). Stěžovatel, který přiznání odkladného účinku navrhuje, tedy má povinnost tvrzení a povinnost důkazní; je na něm, aby konkretizoval a osvědčil, jakou konkrétní újmu by pro něj výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 2. 2012, č. j. 1 As 27/2012-32). Nejvyšší správní soud poukazuje na dispoziční zásadu ovládající celé řízení o kasační stížnosti – kasační soud není povolán k tomu, aby za stěžovatele vlastní vyhledávací činností zjišťoval či dokazoval důvody pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

pokračování

Žádost o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti musí být proto dostatečně individualizovaná a podepřená konkrétními důkazy (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2012, č. j. 8 As 65/2011-74). Stěžovatelé však neuvedli žádná konkrétní tvrzení o svých soukromých a rodinných poměrech ani o újmě, která by jim měla napadeným rozhodnutím vzniknout. Jejich návrh je zcela obecný.

[9] Navíc podle nálezu Ústavního soudu ze dne 19. 5. 2020, sp. zn. III. ÚS 3997/19-2, odst. 45, ani vydání rozhodnutí o přemístění podle nařízení Dublin III nemusí nevyhnutelně znamenat, že cizinec bude přemístěn.

[10] Nejvyšší správní soud proto uzavřel, že stěžovatelé netvrdili, a tím méně prokázali, že by byla naplněna základní podmínka pro přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti (vznik nepoměrně větší újmy na straně stěžovatelů, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám).

[11] Nejvyšší správní soud proto kasační stížnosti odkladný účinek nepřiznal. Možné negativní dopady tohoto rozhodnutí jsou pak minimalizovány tím, že v dané věci pro rozhodnutí o kasační stížnosti platí lhůta 60 dnů uvedená v § 32 odst. 6 zákona o azylu.

[12] Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku žádným způsobem nepředjímá budoucí rozhodnutí o věci samé.

II. Posouzení návrhu na ustanovení zástupce

[13] Stěžovatelé současně s podáním kasační stížnosti požádali o ustanovení zástupce. Nejvyšší správní soud proto přípisem stěžovatele vyzval k doložení jejich osobních, majetkových a výdělkových poměrů, stanovil jim k tomu lhůtu a řádně je poučil. Soud v příloze přípisu zaslal rovněž formulář *Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech*, v němž stěžovatele informoval o skutečnostech, které je nezbytné soudu sdělit.

[14] Dne 2. 3. 2023 byl Nejvyššímu správnímu soudu doručen vyplněný formulář. Stěžovatelka a) ve formuláři uvedla, že není zaměstnána, neboť se stará o svého mladšího syna - stěžovatele b). Má vyživovací povinnost rovněž ke staršímu synovi, který s ní však nežije ve společné domácnosti. Mezi své příjmy uvedla příjmy z nájmu ve výši 10 000 Kč měsíčně a příspěvek na dítě od Republiky Kazachstán v přibližné výši 3000 Kč měsíčně. Měsíční výdaje tvoří náklady na stravování ve výši 4000 Kč, další osobní výdaje mezi 1000 až 2000 Kč a staršímu nezletilému synovi stěžovatelka a) posílá 2000 Kč.

[15] Podle § 35 odst. 10 věta první s. ř. s., může předseda senátu navrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Pro naplnění podmínky osvobození od soudních poplatků musí účastník řízení současně doložit, že nemá dostatečné prostředky, a jeho návrh nesmí být zjevně neúspěšný.

[16] V nynějším řízení jde o věc týkající se mezinárodní ochrany, která je osvobozena od soudních poplatků přímo ze zákona, a to na základě § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Ve vztahu ke splnění první podmínky pro ustanovení zástupce spočívající v tom, že jde o účastníka, u něhož jsou dány

předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, však nejde o určující skutečnost. Jak Nejvyšší správní soud konstatoval ve svém rozsudku ze dne 24. 8. 2011, č. j. 4 Azs 22/2011-46, skutečnost, že stěžovateli svědčí věcné osvobození od soudního poplatku, sama o sobě neznamena splnění jedné z podmínek pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 10 s. ř. s. Proto je podstatné splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků pro nedostatek prostředků. Soud tedy musí pro účely rozhodnutí o ustanovení zástupce posuzovat, zda jsou splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků stanovené v § 36 odst. 3 s. ř. s. (tj. doložení nedostatku prostředků) i v těch případech, kdy se k řízení váže věcné osvobození od soudních poplatků.

[17] Z tvrzení stěžovatelky a) vyplývá, že má měsíční příjmy ve výši 13 000 Kč, zatímco výdaje stěžovatelů dosahují (i při započtení výdajů v horní hranici jí uváděného rozmezí) maximálně 8000 Kč. Měsíční zůstatek tak po odečtení nákladů činí 5000 Kč. Tato částka se i s přihlédnutím k tomu, že podaná kasační stížnost je osvobozena od soudního poplatku (stejně jako předešlá žaloba), jeví jako dostatečná, aby stěžovatelé zvládli uhradit náklady za zastoupení advokátem. Lze tedy uzavřít, že stěžovatelé nedoložili, že nemají dostatečné prostředky ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto jejich návrhu nevyhověl.

III. Podmínka zastoupení

[18] Podle § 105 odst. 2 s. ř. s. musí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem; to neplatí, má-li sám vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

[19] Dle § 5 odst. 1 písm. b) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, je předpokladem pro výkon advokacie vysokoškolské vzdělání v oboru právo získané

1. v magisterském studijním programu studiem na vysoké škole v České republice, nebo

2. studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v bodě 1 na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v České republice.

[20] Vzhledem ke skutečnosti, že Nejvyšší správní soud zamítl žádost stěžovatelů o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, je povinností stěžovatelů doložit zastoupení advokátem, jehož si sami zvolí, anebo prokázat, že stěžovatelka a) má vysokoškolské právnické vzdělání ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. [u nezletilého stěžovatele b) to pojmově nepřipadá v úvahu]. Nejvyšší správní soud je k tomu proto tímto usnesením vyzývá. Stěžovatelé mohou doložit splnění podmínky tím, že Nejvyššímu správnímu soudu zašlou plnou moc udělenou advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti nebo stěžovatelka a) prokáže, že má vysokoškolské právnické vzdělání, které je vyžadováno pro výkon advokacie.

pokračování

[21] Nejvyšší správní soud si je vědom, že určená týdenní lhůta je výrazně kratší, než běžně poskytovaná lhůta patnáctidenní. Tento postup však zvolil proto, že je podle § 32 odst. 6 zákona o azylu vázán lhůtou 60 dnů pro rozhodnutí o kasační stížnosti. Jelikož poslední den lhůty nastane dne 3. 4. 2023, Nejvyšší správní soud zvolil takovou délku lhůty, která i při jejím případném maximálním využití a předpokládatelných procesních úkonech (doplnění kasační stížnosti, vyjádření k doplnění žalovaným atd.) poskytne rozumný časový rámec pro posouzení přijatelnosti kasační stížnosti, případně pro samotný meritorní přezkum napadeného rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. března 2023

Mgr. Eva Šonková
předsedkyně senátu